

8. Про власність: Закон України від 07.02.91р. № 697 — XII.
9. Про заставу: Закон України від 02.10.92р. № 2654 — XII.
10. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р.
11. *Смирнов В. В., Лукина З. П.* Ипотечное жилищное кредитование. — М.: Издательский дом «Аудитор», 1999. — 72с.
12. Цивільний кодекс України: Офіційний текст / Міністерство юстиції України. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 464 с.
13. Стан іпотечного ринку України у I кварталі 2011 р. Прес-реліз Української національної іпотечної асоціації [Електронний ресурс]. — Доступно з: <<http://www.unia.com.ua>>.

Статтю подано до редакції 15.06.11 р.

УДК 336.77:332.2(043.3)

Н. П. Баріда,
канд. екон. наук,
старший викладач кафедри банківської справи,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

КООРДИНАЦІЯ СПІВПРАЦІ БАНКІВ ТА ОЦІНОЧНИХ КОМПАНІЙ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ

В статті основне увагу приділено дослідженню ролі оціночних компаній та об'єктивності оцінки вартості застави в процесі управління кредитним ризиком банку. Автором визначено основні напрями координації співпраці банків та оціночних компаній, проаналізовано діючу процедуру взаємодії банків та оцінювачів, запропоновано удосконалений механізм співпраці банків та оціночних компаній.

Ключевые слова: залог, оценка стоимости залога, кредитный риск банка, механизм сотрудничества банков и оценочных компаний.

In the article the main attention is paid to the role of evaluative research companies and objective valuation of collateral in the credit risk of the bank. The author defines the main directions of cooperation between banks and coordination of value companies, analyzed current procedure of interaction of banks and appraisers, proposed an improved mechanism of cooperation of banks and appraisal companies.

Key words: collateral, valuation of collateral, credit risk, the mechanism of cooperation between banks and appraisal companies.

У статті основну увагу приділено дослідженню ролі оціночних компаній та об'єктивності оцінки вартості застави в процесі управління кредитним ризиком банку. Автором визначено основні напрями координації співпраці банків та оціночних компаній, проаналізовано діючу процедуру взаємодії банків та оцінювачів, запропоновано удосконалений механізм співпраці банків та оціночних компаній.

Ключові слова: застава, оцінка вартості застави, кредитний ризик банку, механізм співпраці банків та оціночних компаній.

Застава покликана захищати інтереси кредитора на всіх етапах процесу кредитування: від прийняття ризику, де застава виступає передумовою видачі кредиту та береться до уваги при розрахунку резерву під можливі втрати за виданими кредитами, зменшуючи своєю вартістю величину сформованого резерву, до ймовірнісної реалізації ризику, де застава слугує джерелом задоволення вимог кредитора. Одним із найвагоміших факторів кредитного ризику в сучасних умовах є ризик об'єктивної оцінки вартості предмету застави. Адже, ризик зміни вартості застави став головною причиною зростання обсягу банківських резервів під видані кредити та понесених у зв'язку з цим колосальних збитків у банківському секторі.

Питання ролі застави у кредитному процесі досліджують Д. Гриджук, О. Олійник й ін. Юридичні аспекти застави є предметом вивчення С. Андросова, Т. Дяченко, Д. Мальцева та ін. Над даними проблемами працюють і такі іноземні вчені, як: І. Балабанов, Н. Валенцова, Дж. Долан, Б. Едвард, С. Кабушкін, Г. Коробова, О. Лаврушин, О. Лобанов, Г. Марковіц, Ю. Масленченков, Е. Морсман, П. Роуз, Дж. Сінкі, Дж. Хорн, П. Уокер та ін. У зв'язку із ак-

тивізацією ринку оціночних послуг, швидко зросло та продовжує зростати число робіт вітчизняних учених з питань оцінки майна, зокрема, В. Архіпова, В. Галасюка, І. Гохберга, Н. Жиленко, В. Ларцева, Н. Лебідь, С. Максимова, Я. Маркуса, А. Огаджанян, С. Скринько, О.Свтуха, а також іноземних науковців — А. Грязнової, А.Григор'єва, Нік.Ордуей, І. Островкіна, В. Терехової, Е. Уткіна, М. Федотової, Дж. Фридмана, В. Єсіпова та ін.

Віддаючи належне доробку вчених у цій сфері, слід зауважити що у вітчизняній економічній літературі відсутні комплексні дослідження ролі застави в системі менеджменту кредитного ризику банку, місця оцінки вартості застави в управлінні кредитним ризиком. Актуальним завданням є також організація процесу оцінки вартості заставного майна, координація співпраці банків із оціночними компаніями в процесі управління кредитним ризиком.

Отже, тема дослідження актуальна, як у контексті вирішення емпіричних проблем у сфері банківського кредитування, так і з огляду на об'єкт дослідження. Все викладене є достатньою підставою, що визначає необхідність і своєчасність дослідження застави як інструменту управління кредитним ризиком банку.

Виходячи із ролі застави у кредитному процесі очевидно, що об'єктивна інформація про вартість предмету застави для менеджерів банку актуальна протягом всього періоду дії кредитної угоди. А тому логічно, що для банків цікавою та корисною є співпраця з незалежними експертами-оцінювачами не тільки на етапі прийняття рішення про видачу кредиту, а значно більше. Об'єктивна оцінка вартості предмету застави, є одним із важливих факторів зниження кредитного ризику банків в сучасних умовах. З ціллю забезпечення об'єктивності оцінки застави банки обирають професійних оцінювачів, проводячи їх акредитацію, а також злучають оцінювачів на постійну роботу, створюючи спеціальні підрозділи в межах департаментів чи управлінь кредитним ризиком.

На нашу думку, залежно від етапів кредитного процесу та потреб банку в оціночних послугах, можна виділити такі напрямки співпраці банків та оціночних компаній: акредитація оціночних компаній; співпраця в процесі вибору предмета застави та оцінки вартості застави; співпраця в процесі (консультації) при визначенні заставної вартості; співпраця в процесі моніторингу застави; переоцінка застави в процесі управління кредитним ризиком банку; оцінка вартості майна, що перебуває у банківській заставі з ціллю його застави при рефінансуванні НБУ; співпраця в процесі оцінки вартості при реалізації застави проблемних кредитів.

Згідно із Законом «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» при передачі майна під заставу, обов'язково має проводитися його оцінка незалежними експертами — професійними оцінювачами [1].

З ціллю забезпечення об'єктивності оцінки застави банки обирають професійних оцінювачів, проводячи їх акредитацію, а також злучають оцінювачів на постійну роботу, створюючи спеціальні підрозділи в межах департаментів чи управлінь кредитним ризиком.

Акредитація незалежних оцінювачів майна — це процедура встановлення ділових відносин між банком і суб'єктами оціночної діяльності. У процесі акредитації банк документально засвідчує компетентність суб'єкта оціночної діяльності та його право здійснювати оцінку застави для банку.

Акредитація оцінювачів в банках України не регламентується жодним нормативно-правовим документом, а тому незалежні оцінювачі часто таку процедуру розцінюють штучним інструментом обмеження вільної конкуренції на ринку фінансових послуг, оскільки банк змушує клієнта звертатися до визначеного суб'єкта оціночної діяльності (звіти інших у банку просто можуть не прийняти).

Ми вважаємо, що думка незалежних оцінювачів про акредитацію необґрунтована, адже банк видаючи кредит стикається із ризиками його неповернення і часто в умовах неплатоспроможності позичальника, застосування єдиним джерелом погашення кредиту. Тому об'єктивність ринкової вартості застави для банку — це важливий інструмент хеджування кредитного ризику.

У російській практиці банківського кредитування, питання відповідальності оцінювачів за об'єктивність визначення ринкової вартості застави дещо врегульовано законодавчою нормою щодо обов'язкового страхування професійної відповідальності суб'єктів оціночної діяльності. В Україні ризики непрофесійної діяльності оцінювачів, у разі дефолту по кредитній угоді, можуть суттєво підвищити кредитний ризик банку. А тому, процедура банківської акредитації незалежних оцінювачів у вітчизняних умовах, має практичне значення.

Через законодавчу нерегульованість акредитації оцінювачів у банках України відсутні однозначно визначені правила та умови її проведення. Як правило, у процесі ви-

бору суб'єктів оціночної діяльності, акредитації і роботи з ними беруть участь такі підрозділи банку — управління ризиками, юридичне управління, служба безпеки, а також підрозділи установи банку, які забезпечують кредитування. Управління ризиками ініціює та супроводжує процес акредитації, подає пропозиції щодо акредитації на розгляд Правління банку, рецензує звіти незалежних суб'єктів оціночної діяльності. На юридичне управління покладається правова експертиза документів суб'єктів оціночної діяльності, а на службу безпеки — експертиза документів їх господарської діяльності та ділової репутації.

Процедуру акредитації можна розділити на три етапи:

На першому етапі здійснюється опитування філій банку та саморегульованої організації оцінювачів на предмет виявлення оціночних компаній, рекомендованих ними для участі в акредитації. На підставі поданих кандидатур формується перелік оціночних компаній — потенційних учасників акредитації. Проводиться анкетування рекомендованих компаній з метою отримання необхідної інформації для акредитації. Зі складеного переліку вибираються оцінювачі, які відповідають визначеним банком умовам отримання акредитації.

На другому етапі банк організує і проводить атестаційне тестування фахівців-оцінювачів, які представляють відібрані на першому етапі компанії. Результати тестування та інші показники діяльності компаній оцінюються по бальній системі. Відбираються ті оцінювачі, що набрали найбільшу суму балів.

На третьому етапі здійснюється документальна перевірка оцінювачів, що пройшли другий етап, у тому числі перевіряється їх репутація. Таким чином, визначаються оцінювачі, що пройшли акредитацію.

Банківська акредитація оціночних компаній здійснюється за певними критеріями. Єдиної думки щодо переліку критеріїв акредитації немає, але найпоширенішими є такі: досвід роботи, ділова активність і професійні якості; досвід співпраці з кредитними установами; репутація оцінювача; страхування професійної відповідальності; рівень матеріально-технічної бази оціночної компанії; наявність доступу до інформаційних баз даних, наявність власних баз даних; спеціалізація оцінювачів; вартість послуг [2]. У результаті акредитації банки формують списки компаній, звіти про оцінку предмета застави яких приймаються даним банком.

Оцінка для цілей застави займає суттєве місце в загальному об'ємі робіт на ринку оціночних послуг. У країнах з розвинутою економікою оцінка для цілей кредитування є практично основною роботою оцінювачів. Така ж тенденція є характерною і для вітчизняного ринку оціночних послуг.

Ступінь довіри банків до результатів отриманих звітів можна оцінити виходячи з інформації, наведеної в табл. 1 [3].

Таблиця 1

СТУПІНЬ ДОВІРИ БАНКІВ ДО ЗВІТІВ НЕЗАЛЕЖНИХ ОЦІНЮВАЧІВ*, %

Яким чином здійснюється контроль і перевірка наданих у банк звітів про оцінку?	Усі банки	Великі банки
всі надані в банк звіти будь-яких оцінювачів підпадають під перевірку на достовірність, у тому числі, здійснюється перевірка коректності визначеної вартості	77	90
перевіряються лише звіти, підготовлені оцінювачами, не акредитованими банком	2	5
проводиться перевірка лише на предмет відповідності пропонованого в заставу майна та об'єкта оцінки	18	0
контроль не проводиться, оскільки відсутні прецеденти надання в банк некоректної оцінки	0	0

*Джерело: [3]

Як видно з табл. 1, переважна більшість звітів, що отримані банком, проходить перевірку в підрозділах банку. Це свідчить про низький ступінь довіри фінансових установ до проведеної оцінки та роботи оціночних компаній. При цьому результати перевірки виглядають так, як наведено в табл. 2.

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕВІРКИ ЗВІТІВ НЕЗАЛЕЖНИХ ОЦІНЮВАЧІВ*, %

Чи зіткнувся банк з необхідністю суттєво коригувати вартість, визначену оцінювачем, з ціллю приведення її до ринкового рівня?	Усі банки	Великі банки
у переважній більшості випадків	15	20
систематично	33	40
у виняткових випадках	42	35
ні	5	0

*Джерело: [3]

Такий низький ступінь довіри до результатів оцінки небезпідставний. Практика роботи з проблемною заборгованістю згідно із даними опитування показує, що лише у 5 % випадків вартість продажу активів корелює з початковими результатами оцінки. Для виявлення причин низької якості наданих послуг асоціацією російських банків проводилось анкетування. В анкеті були сформульовані питання, де банкам пропонувалося оцінити за 100 %-ю шкалою вагомість різних негативних факторів, відмічених банками при перевірці звітів. Результати наведено в табл. 3.

Таблиця 3

ОЦІНКА НЕГАТИВНИХ ФАКТОРІВ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ ЗВІТІВ НЕЗАЛЕЖНИХ ОЦІНЮВАЧІВ*, %

Які недоліки в роботі оцінювачів, на вашу думку, найбільш критичні для банку у розрізі різних банківських секторів?	Корпоративний сектор	SME	Роздрібне кредитування
помилки при ідентифікації та опису об'єкта оцінки	55	57	58
відсутність доведених фактів та аргументованого обґрунтування зроблених у звіті висновків і проведених розрахунків	68	69	65
навмисне завищення вартості об'єктів оцінки згідно з «побажаннями» власника майна	80	79	77
довготривалі строки підготовки звітів	30	32	40
інше	4		0

*Джерело:[3]

Як видно із табл. 3, найбільша увага приділяється проблемі так званої оцінки «на замовлення». При цьому, належність позичальника до того чи того сектору кредитування не є принциповою. Ситуація на російському ринку оціночних послуг актуальна також і для вітчизняних умов ведення оціночного бізнесу. Причину зазначеного стану справ можна пояснити мотивацією учасників кредитної угоди. Проводячи оцінку застави, оцінювач опиняється в досить жорстких умовах. Замовника, який безпосередньо оплачує роботу оцінювача, цікавить не реальна вартість його активу, яку він в більшості випадків і сам прекрасно знає. Його цікавить підтверджений звітом бажаний максимальний результат, що дозволить залучити більші кредитні ресурси під заставлені активи. В силу вказаного фактора та на відміну від загальноприйнятої думки банк не зацікавлений у заниженій вартості, оскільки в цьому випадку він буде себе обмежувати в обсязі кредитування та відповідно в розмірі доходу. Переоцінка вартості забезпечення може привести до реальних фінансових втрат при дефолті по кредиту. Так як внаслідок завищеної оцінки сума кредиту буде суттєво більшою за реальну вартість заставного забезпечення, ймовірність того, що банк зможе покрити всі свої збитки по даному позичальнику, невелика. Тому фактично особою, яка зацікавлена в якості оцінки, являється саме банк, хоча формально звіт замовляється власником активів, потенційним заставодавцем.

Розглянуті мотиваційні фактори справляють вплив і на якість звітів. У західній практиці для оцінювача суттєвим фактором, який обмежує суб'єктивні прояви, є ризик репутації, однак криза на іпотечному ринку США та ряду європейських країн продемонструвала, що оцінка необ'єктивна оцінка характерна і для розвинутого суспільства. При цьому, на Заході впроваджені відповідні захисні механізми. У США, наприклад, замовником звіту виступає банк, хоча робота оцінювача при цьому оплачується потенційним заставодавцем. У ряді єв-

ропейських країн застосовується такий механізм: банк підписує контракт на оцінку з відомою на ринку компанією, яка, в свою чергу, наймає оцінювачів. Разом з тим, клієнт банку оплачує рахунок, що пред'являється компанією, і, здебільшого, з оцінювачем навіть не зустрічається. Співпраця з однією компанією дозволяє банкам суттєво підвищити технологічність та ефективність процесу взаємодії [2].

Вітчизняна практика взаємодії банків із оцінювачами дозволяють сформулювати загальні вимоги, які повинні висуватися до роботи оцінювача з метою вдосконалення оцінки застави:

— основне завдання оцінювача — показати кількісні та якісні перспективи реалізації об'єкта оцінки;

— результат оцінки, перш за все, необхідний для банку, тому при проведенні оцінки оцінювачам варто співпрацювати із спеціалістами банку, при цьому оцінювач повинен розуміти, що його клієнтом виступає банк, незважаючи на те, що послуги з оцінки оплачує позичальник. Тому, будучи звинуваченим у завищенні вартості застави, він втратить клієнта, який виступає регулярним замовником оціночних послуг;

— вид вартості, яка визначається в ході оцінки, залежить від ступеню ліквідності об'єкта оцінки. Тому першочерговим завданням стоїть аналіз ліквідності та погодження з банком і замовником виду вартості, що визначається в звіті;

— при визначенні ринкової вартості в основі усіх розрахунків і припущень повинні лежати достовірні ринкові дані та тенденції.

— звіт про оцінку за мінімального об'єму повинен містити всю інформацію, необхідну для ідентифікації об'єкта застави та розуміння обґрунтованості отриманих результатів;

— договір на проведення оцінки застави повинен бути тристороннім, у ньому доцільно прописати всі необхідні вимоги до звіту про оцінку. В такому випадку у банку буде можливість впливати на договірні відносини потенційного позичальника та оцінювача. Також він зможе сформулювати перед оціночною компанією всі свої вимоги до змісту звіту та уникнути як нестачі необхідної інформації, так і її необ'єктивності;

— з ціллю підвищення оперативності роботи в банк можуть бути надані проміжні результати розрахунків;

— за наявності суттєвого розходження в результатах, отриманих із застосуванням різних підходів, повинен бути проведений аналіз причин і в якості остаточного вибраний найдостовірніший, на думку оцінювача, результат;

— не допустима оцінка об'єкта оцінювачем без його огляду. Фото об'єкта оцінки в обов'язковому порядку повинні бути включені в додатки до звіту. Фото повинні об'єктивно відображати стан усього об'єкта оцінки, а не його кращих фрагментів чи частин.

— за згодою із банком і замовником оцінювач може визначати параметри об'єкта оцінки, не передбачені вимогами Національних стандартів оцінки, але необхідні банку для прийняття рішень;

— оцінка повинна бути виконана в строки, які не виходять за рамки, обумовлені кредитним процесом. Для мінімізації строків, без втрати якості оцінювач на етапі постановки цілі оцінки повинен чітко зрозуміти своє завдання, визначити необхідний для роботи об'єм інформації, склад документів та обговорити строки надання документів.

Зазначені вимоги не суперечать Національним стандартам оцінки і достатньо добре корелюють з вимогами Міжнародних стандартів оцінки. В міжнародних стандартах вказується, що «метод порівняння продажів чи інші методи ринкових порівнянь повинні виходити із досліджень ринку». Тобто, якщо оцінювач використовує в своїх розрахунках відомості, надані замовником, які відповідають дійсності, проте не відповідають ринковим реаліям, такий підхід при оцінці застави неприйнятний [4].

Що стосується вимог до незалежного експерта-оцінювача, то вони повинні бути такими:

1) повноваження та відповідальність оцінювача повинні бути зрозумілими як самому оцінювачу, так і його клієнту. Оцінювачі зобов'язані чітко уявляти ризики, пов'язані з проведенням оцінки з ціллю надання кредиту, оскільки неповне чи неправильне розуміння чи помилка в цій сфері можуть привести до суперечок і судових розглядів між заставодавцем та оцінювачем;

2) при проведенні оцінки застави кредиту оцінювачу слід приділяти особливу увагу на збереження незалежності від заставодавця. Важливо, щоб оцінювач володів відповідним досвідом роботи з тим чи тим видом активу, в протилежному випадку йому необхідно звернутися за консультацією до спеціалізованого експерта.

Досить ефективним є підхід ряду банків до організації взаємодії з оцінювачами, інформацію про який представлено в табл. 4.

Дана схема співпраці характеризується деякими суттєвими моментами. По-перше, має місце тристороння форма договору, відповідно до якого виступає співзамовником звіту та приймає виконану роботу. Про необхідність участі спеціалістів банку в оцінці зазначено в консультаційних матеріалах Базельського комітету по нагляду за банківською діяльністю.

Зокрема, сказано: «Додаткове забезпечення потрібно оцінювати з обережністю. Наприклад, для значних комерційних кредитів під нерухомість банки повинні отримати детальні оцінки поточної справедливої вартості забезпечення від кваліфікованих професіоналів — внутрішніх чи зовнішніх по відношенню до банку. Менеджмент повинен проаналізувати припущення та висновки по кожній оцінці, щоб підтвердити їх актуальність та обґрунтованість».

По-друге, це постановка технічного завдання на початковому етапі, що дозволяє максимально конкретизувати об'єкт оцінки, вимоги до методів і підходів, відобразити необхідні особливості.

По-третє, поточні консультації з співробітниками банку в процесі оцінки, що дає можливість в оперативному режимі вирішувати виникаючі питання і дозволяє співробітникам банку використовувати проміжні результати для прийняття кредитного рішення, не очікуючи кінця підготовки звіту.

Таблиця 4

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ БАНКІВ З НЕЗАЛЕЖНИМИ ОЦІНЮВАЧАМИ*

Здійснювані заходи		
I	Узгодження технічного завдання на оцінку	Визначається об'єкт оцінки, права і обов'язки, обговорюються застосовувані підходи, припущення та обмеження, визначаються необхідний об'єм інформації і строки проведення оцінки. Як правило, це відбувається за участю клієнта та паралельно з оглядом об'єкта
II	Укладення договору	Договір має тристоронню форму. Банк виступає в ролі співзамовника та одержувача звіту (разом із клієнтом) та підписує акт прийому-передачі
III	Поточні консультації	Оцінювач інформує співробітника банку про виникнення проблем (наприклад, з наданням інформації), спільно обговорюються спірні питання
IV	Надання в банк короткого резюме звіту	Оцінювач надає в банк отримані результати в короткій формі. У випадку узгодження з банком результатів оцінювач готує звіт про оцінку
V	Надання звіту замовнику	Підготовлений звіт надається замовнику

*Джерело: складено автором на основі аналізу [2—5]

Слід наголосити, що банку оцінювач цікавий як добросовісний і професійний партнер, який спроможний взяти на себе відповідальність за результати своєї роботи. Адже банк повинен бути впевнений у тому, що ринкова вартість майна, що зафіксована оцінювачем у звіті про оцінку, адекватна ринку та може слугувати надійним орієнтиром при прийнятті кредитного рішення.

Разом з тим, в міру розвитку кредитних відносин, з ціллю мінімізації кредитного ризику банку, комерційним банкам доцільно створювати та розвивати власні підрозділи, де працюють оцінювачі. Адже тільки професійні оцінювачі можуть: по-перше, перевірити правильність і достовірність звіту про оцінку майна з ціллю застави; по-друге, оперативно і грамотно визначити оптимальний вид забезпечення виходячи із терміну потенційного кредиту та вартісно-утворюючих факторів пропонованої застави; по-третє, здійснювати переоцінку вартості застави з ціллю моніторингу заставної вартості та коригування сформованих резервів під кредитні ризики; по-четверте, проводити переоцінку вартості застави з ціллю її повторної застави при рефінансуванні НБУ.

Отже, основними проблемами в поліпшенні якості оцінювання застави є відсутність теоретико-методологічних підходів до оцінювання ринкової вартості застави з урахуванням специфіки банківської діяльності, а також ролі застави в кредитному процесі й у механізмі управління кредитним ризиком банку.

Для вдосконалення діяльності банків у сфері оцінювання заставного майна автор пропонує запровадження нового механізму організації співпраці банків і суб'єктів оцінювальної діяльності

на відповідних етапах кредитного процесу: 1) розгляду кредитної заявки клієнта та прийняття рішення про видачу кредиту, який має передбачати співпрацю щодо оцінювання вартості застави, ідентифікації предмета застави та ризиків, які його супроводжують; 2) супроводження кредитної угоди, що має передбачати моніторинг заставної вартості, а також визначення ліквідаційної вартості в процесі реалізації застави в разі дефолту по кредиту. Функціонування даного механізму дасть можливість оцінювачам розширити спектр послуг банкам, а комерційним банкам — підвищити ефективність управління кредитним ризиком.

Доцільно систематизувати напрями співпраці банків і суб'єктів оціночної діяльності через: формування ефективних взаємовідносин із оціночними компаніями створенням пулу акредитованих оціночних компаній; розроблення чітких вимог до звітів про оцінку заставного майна; встановлення відповідальності оцінювачів за необ'єктивний і непрофесійний результат оцінювання; моніторинг «порядності» та «компетентності» діяльності оціночних компаній.

Література

1. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12 липня 2001 року № 2658-III
2. Севенард Ю.А. Оцінка вартості при здійсненні заставних операцій // Банківське кредитування. — 2008. — № 2.
3. Оценка для целей залога: теория, практика, рекомендации / М. А. Федотова, В. Ю. Рослов, О. Н. Щербакова, А. И. Мышанов. — Б.м.: Финансы и статистика, 2008. — 384 с.
4. Фомін Д. Є. Організація заставної роботи в банку // Банківське кредитування. — 2007. — № 3.
5. Слуцький А. Банківська застава: неймовірні операційні ризики // Банківське кредитування. — 2007. — № 6.
6. Вітлінський В. В., Пернарівський О. Є., Наконечний Я. С. Кредитний ризик комерційного банку: Навч. посіб. / За ред. В.В. Вітлінського. — К.: Т-во «Знання», 2000.
7. Про затвердження Національного стандарту №1 «Загальні засади оцінки майна та майнових прав: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 року № 1440.

Статтю подано до редакції 15.06.11 р.

УДК: 336.1

І. А. Висоцький

аспірант,

В. В. Крук

асистент, кафедра банківських інвестицій,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ЙОГО ДЕФІНІЦІЯ

В статье рассмотрено понятие контроля, государственного финансового контроля и их трансформацию. Особое внимание обращено на систему государственного финансового контроля, его составляющие и основные цели, необходимые для обеспечения экономической стабильности в государстве.

Ключевые слова: контроль, государственный финансовый контроль, система государственного финансового контроля, государственные финансы.

The article deals with the notion of control, public financial control and its transformation. Particular attention is paid to the system of state financial control system, its components and the main goals needed to ensure economic stability of the country.

Keywords: control, public financial control, the state financial control, public finance.

У статті розглянуто поняття контролю, державного фінансового контролю та його мети. Особливу увагу звернено на систему державного фінансового контролю, його складові та основні цілі, необхідні для забезпечення економічної стабільності в державі.

Ключові слова: контроль, державний фінансовий контроль, система державного фінансового контролю, державні фінанси.